

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 13INT04393

Datum vergadering: 25 MAART 2014
Nota openbaar: Ja

► **Onderwerp:** Meerjaren investeringsplan 2015-2030

Advies:

1. Kennismaken van de verwachte investeringen in de jaren 2015-2030.
2. Deze investeringen betrekken bij de jaarlijkse integrale afweging, voorzien van een nadere onderbouwing van nut en noodzaak, voor het eerste bij de begroting 2015 (periode 2015-2018), waarbij het uitgangspunt blijft: maximaal gemiddeld € 5,0 miljoen netto per jaar.
3. In de jaren dat het investeringsvolume het toegestane niveau van € 5,0 miljoen (netto) overschrijdt, aanvullende maatregelen treffen om de financieringsbehoefte niet verder te laten stijgen.
4. In 2015 aanvullend beleid maken om de financieringspositie van de gemeente te verbeteren, of het gemiddelde investeringsniveau terug te dringen.
5. In dit beleid de relatie leggen tussen geldstromen (cash flow) en financieringspositie en niet alleen uitgaan van investeringen.
6. Jaarlijks het Meerjaren investeringsplan herzien door het 1° jaar eraf te halen en een nieuw jaar toe te voegen.

Besluit B en W: *Conform advies.*

Korte samenvatting:

Om de financieringspositie van de gemeente Hellendoorn te verbeteren heeft de raad op 8 november 2011 bepaald dat het maximum investeringsvolume vanaf 2015 gemiddeld € 5,0 miljoen (netto) per jaar mag zijn. In deze nota geven we inzicht in het te verwachten (of geplande) investeringsvolume voor de periode 2015-2030. Het investeringsvolume komt in de periode tot en met 2030 uit op ruim € 6,4 miljoen per jaar. Naar verwachting zal dit nog verder toenemen door indexeringen en nieuw beleid. Bij de jaarlijkse integrale afweging bekijken we de investeringen en nut en noodzaak daarvan. Als het investeringsvolume het toegestane niveau van € 5,0 miljoen (netto) overschrijdt, treffen we aanvullende maatregelen om de financieringsbehoefte niet verder te laten stijgen, bijvoorbeeld door het schrappen van investeringen.

Aanleiding:

In november 2011 heeft de raad ingestemd met een aantal maatregelen om de financieringspositie van de gemeente Hellendoorn te verbeteren. Een van de maatregelen uit dit voorstel is om vanaf 2015 het netto investeringsvolume te maximeren op € 5,0 miljoen (netto) per jaar. De versterking van het financieel beheer is een belangrijk aandachtspunt in het collegeprogramma en de begroting. In de laatste begroting, die van 2014, zijn de investeringen opgenomen voor de periode 2014-2017. Het maximum van € 5,0 miljoen (netto) per jaar is exclusief investeringen in strategische projecten en grondexploitaties.

De afgelopen 10 jaar hebben we veel geïnvesteerd. De komende jaren speelt de wet Hof waar we mee te maken krijgen. Deze wet houdt in dat de overschrijding van de begroting van de (totale) overheden niet meer mag bedragen dan 3%. Voor 2014 is bepaald dat de norm voor gemeenten 0,32% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag zijn. Het is duidelijk dat een goed inzicht in de te verwachten toekomstige investeringen noodzakelijk is.

(Code voor postverwerking)

Aanleiding voor deze nota is het geven van tijdig inzicht in het (netto) investeringsniveau in de periode 2015-2030 en dit inzicht vergelijken met het toegestane maximum van € 5,0 miljoen (netto). Bij overschrijding van dit maximum geven we aan hoe we hiermee om gaan in relatie tot het financieel beheer. Tijdig inzicht is ook nodig om tijdig maatregelen te kunnen nemen.

Het maximum van gemiddeld € 5,0 miljoen netto komt voort uit enerzijds het doel om de financieringspositie te verbeteren met daarbij een leningenportefeuille van minder dan € 85 miljoen en anderzijds de vaste investeringsbudgetten (riool, wegen, onderwijshuisvesting etc.) in de begroting van circa € 4,5 miljoen en € 0,5 miljoen aan ruimte aan overige investeringen.

Relevante eerdere besluiten:

- Raadsvoorstel 11INT01528: Financieringspositie gemeente Hellendoorn (raad 8 november 2011).

Doelstelling:

De raad heeft in zijn vergadering van 8 november 2011 besloten tot een gemiddeld investeringsvolume van maximaal € 5,0 miljoen netto per jaar. De doelstelling van deze nota is inzicht geven in het investeringsvolume in de periode 2015-2030 en dit vergelijken met het gemaximeerde investeringsvolume van gemiddeld € 5,0 miljoen netto per jaar. Uitgangspunt blijft een gemiddeld investeringsvolume van maximaal gemiddeld € 5,0 miljoen netto per jaar.

Oplossing:

Het investeringsvolume voor de komende jaren bestaat uit 5 componenten:

1. Vervangings- en nieuwe investeringen die we dekken uit een vast jaarlijks budget. Deze vaste jaarlijkse budgetten zijn gevormd voor onder meer posten als: onderwijshuisvesting, riolering (VGRP), informatisering en automatisering, tractiemiddelen, wegen, vervangen topklaag van voetbalveld en korfbalveld, openbare verlichting buitengebied.
2. Vervangingsinvesteringen waarvoor dekking uit de lopende begroting moet komen, dit zijn "incidentele vervangingen". Deze investeringen kunnen we niet dekken uit de vaste budgetten of betreffen overige investeringen, bijvoorbeeld investeringen in de inrichting of installaties van het Huis voor Cultuur en Bestuur of Het Ravijn – zwem sport zorg –.
3. Investeringen uit nieuw beleid. Dit zijn investeringen die als nieuw beleid zijn of worden opgenomen in de begrotingen, bijvoorbeeld investeringen in: Elimschool of opwaarderen Rijksweg 35 naar 2x2 rijstroken.
4. Investeringen in nog lopende strategische projecten. Dit zijn de investeringen in onder meer de Noordzuidverbinding en Tuinen van Nijverdal.
5. Investeren in het bouw- en woonrijp maken als onderdeel van de grondexploitaties.

Raadsbesluit 8 november 2011

Bij raadsbesluit van 8 november 2011 is vastgesteld dat het gemiddelde investeringsvolume maximaal € 5,0 miljoen (netto) per jaar mag bedragen. Dit maximum geldt voor het totaal van de componenten 1 t/m 3. De investeringen in de strategische projecten (component 4) en grondexploitaties (component 5) tellen niet mee voor het maximum van gemiddeld € 5,0 miljoen (netto).

Investeren versus dekken van kapitaallasten

De financieringspositie wordt bepaald door onder meer de leningen die de gemeente heeft. Bijvoorbeeld leningen voor investeringen. De leningen van de gemeente staan op de balans. Daarnaast heeft de gemeente een exploitatie waarbij dekking nodig is voor de jaarlijkse lasten, bijvoorbeeld kapitaallasten. Deze begrippen worden nog wel eens door elkaar gebruikt, maar zijn verschillend. Een voorbeeld: voor het doen van een investering van € 2 mln. is een lening (lees: geld) nodig van € 2,0 mln. De financieringspositie verslechtert daardoor met € 2 mln. Stel dat deze investering leidt tot een jaarlijkse kapitaallast (afschrijving + rente) van € 50.000,-. De kapitaallast is onderdeel van de jaarlijkse exploitatie waarvoor dus jaarlijks € 50.000,- aan dekking nodig is. Een gemeente kan dus ieder jaar genoeg dekking hebben, terwijl de financieringspositie verslechtert. Dit is ook de reden dat we investeringen in het riool gewoon meenemen, ondanks dat de we de kapitaallasten van de investering kunnen dekken uit rioolheffing. Een investering in het riool moeten we nl. in het jaar van aanleg betalen (bijv. € 2 mln.). Dit beïnvloedt de financieringspositie. Daarnaast dekken jaarlijkse we de kapitaallasten van de investering (bijv. € 50.000,-) uit de rioolheffing. De investering in riool "smeren" wij immers uit over 60 jaar. Van de investeringen in de begroting 2014-2017 zijn alle kapitaallasten gedekt.

In Bijlage 2 staat een schema met een uitgewerkt voorbeeld van een investering en de relatie met de balans (financieringspositie) en met de posten die in de exploitatie / begroting.

Berekening investeringsvolume

In bijlage 1 staat een totaalijst van de te verwachten investeringen in de periode 2015-2030. Bij het opstellen zijn wij voor vervangingsinvesteringen uitgegaan van een vervanging in het jaar nadat de bestaande investering is afgeschreven. In de praktijk komt het regelmatig voor dat een investering langer mee gaat. Daar is op dit moment echter geen rekening mee te houden. Ook is er geen nieuwe prijsindicatie opgevraagd van een mogelijke vervangingsinvestering, maar is uitgegaan van een vervanging tegen hetzelfde bedrag als de oorspronkelijke investering. Bij de investeringen hebben we geen rekening gehouden met inflatie / prijsstijgingen. Dit alles geeft meteen het indicatieve karakter van het jaarlijkse investeringsvolume aan. Het is een globale inschatting over een lange periode waarbij nog veel zaken onzeker zijn. Het overzicht in bijlage 1 geeft een momentopname op basis van aannames en is bedoeld om een globaal inzicht te krijgen in de te verwachten investeringsvolumes.

Investeringsniveau t.o.v. € 5,0 mln.

In onderstaande tabel staan de geplande investeringen van 4 van de 5 eerder genoemde componenten. Ook is het verschil ten opzichte van de maximum toegestane € 5,0 miljoen weergegeven. In de kolom 'Subtotaal' is de totale investering opgenomen om te kunnen vergelijken met het maximum van € 5,0 miljoen netto. Hieruit blijkt dat de € 5,0 miljoen regelmatig wordt overschreden en soms ruim. Dit mag als er ook sprake is van onderschrijdingen en zolang het gemiddelde investeringsvolume niet boven € 5,0 miljoen netto komt. Over de periode 2015-2030 komt het gemiddelde investeringsniveau echter hoger uit, namelijk op € 6,4 miljoen per jaar. Dit betekent dat we scherpe prioriteiten dienen te stellen, tijdig moeten beginnen met sparen voor de investeringen en (aanvullende) subsidies moeten proberen binnen te halen. Bij de jaarlijkse integrale afweging betrekken we de investeringen, voorzien van een nadere onderbouwing van nut en noodzaak. We gebruiken dat moment ook om eventuele aanvullende maatregelen te nemen om de financieringsbehoefte niet verder te laten stijgen als de investeringen de € 5,0 miljoen (netto) overschrijden.

TABEL 1: INVESTERINGSNIVEAU PER JAAR, PER COMPONENT (bedragen x € 1.000,-)

	1	2	3	1+2+3		4	1+2+3+4
Jaar	Vaste budgetten	Overige vervangingen	Nieuw beleid *)	Subtotaal	Vershil t.o.v. € 5,0 mln.	Strategische projecten	Totaal
2015	4.231	181	821	5.233	233	4.837	10.070
2016	5.252	-	1.002	6.254	1.254	2.235	8.489
2017	6.007	-	245	6.252	1.252	53	6.305
2018	3.769	2.269	700	6.738	1.738	307	7.045
2019	3.540	2.104	700	6.344	1.344	62	6.406
2020	4.104	797	700	5.601	601	1.883	7.484
2021	3.712	1.038	700	5.450	450	1.427	6.877
2022	3.559	477	700	4.736	(264)	-	4.736
2023	3.567	61	870	4.498	(502)	-	4.498
2024	3.577	339	1.291	5.207	207	-	5.207
2025	4.403	6.358	909	11.670	6.670	-	11.670
2026	4.244	300	700	5.244	244	-	5.244
2027	3.827	2.302	700	6.829	1.829	-	6.829
2028	3.621	1.741	700	6.062	1.062	-	6.062
2029	3.801	30	700	4.531	(469)	-	4.531
2030	4.734	2.327	4.552	11.613	6.613	-	11.613
Gemiddeld investeringsvolume per jaar				6.391	1.391		

*) Bedrag 2015 is zonder Elimschool (€ 2,0 mln), welke is doorgeschoven uit voorgaande jaren.

Geen indexering

In bovenstaande tabel is nog geen rekening gehouden met indexering van bedragen. Immers een investering die 20 jaar geleden gedaan is, kunnen we niet voor hetzelfde bedrag vervangen. Zonder programma van eisen en zonder concreet plan is dit moeilijk in te schatten. Op dit moment gaat dat ook een stap te ver. Naast indexeringen leert de ervaring van de afgelopen jaren ook dat er met enige regelmaat sprake is van nieuw beleid. Vanaf 2018 is hier beperkt rekening mee gehouden. Nemen we deze factoren mee, dan zal het werkelijke investeringsvolume tot en met 2030 ruim boven het gemiddelde van € 6,4 miljoen per jaar komen te liggen. Kortom, wij hebben nog een forse inspanning te gaan om gemiddeld op maximaal € 5,0 miljoen per jaar uit te komen. Dit zou er toe kunnen leiden dat we bepaalde investeringen niet doen of dat we vervangingsinvesteringen schrappen. Simpelweg uitstellen of verschuiven van investeringen over de verschillende jaren biedt geen oplossing, omdat daarmee het gemiddelde investeringsniveau over een langere periode niet wijzigt.

Evaluatie 2015

Wij stellen voor om in 2015 het beleid te evalueren en aanvullend beleid te maken om de financieringspositie te verbeteren, of het investeringsvolume terug te dringen. Mede omdat in er 2015 meer duidelijkheid is over de invloed van de decentralisaties op de hoogte van de begroting en onze financieringspositie. Wij berekenen dan ook opnieuw de verwachte financieringspositie op termijn. Bij de integrale afweging voor de begroting 2015 (periode 2015-2018) blijft het uitgangspunt om te voldoen aan het maximum investeringsniveau van gemiddeld € 5,0 miljoen netto. De kapitaallasten van de investeringen dekken we in de begroting.

Investeringen op langere termijn toegelicht

In de begroting van 2014 zijn de investeringen tot en met 2017 verwerkt, daarbij is ook de eventuele overloop uit voorgaande jaren meegenomen. Het is de bedoeling om ieder jaar het Meerjaren investeringsplan te herzien door het 1^e jaar eraf te halen en een nieuw jaar toe te voegen. Op die manier ontstaat er jaarlijks een voortschrijdend inzicht in de periode na het laatste jaar van de programmabegroting. Ieder jaar in juli stellen we in het Meerjaren investeringsplan het voornemen tot investeringen voor de komende 15 jaar vast. In de begroting volgt dan de vaststelling en krediettoekenning voor de investeringen in de komende 4 jaar. Het stroom schema ziet er dan als volgt uit:

Datum	Voornemen tot investering in	Datum	Investeringen vaststellen voor
juli 2015	Meerjaren investeringsplan 2016-2030	november 2015	2016-2019 in begroting 2016
juli 2016	Meerjaren investeringsplan 2017-2031	november 2016	2017-2020 in begroting 2017
juli 2017	Meerjaren investeringsplan 2018-2032	november 2017	2018-2021 in begroting 2018
juli 2018	Meerjaren investeringsplan 2019-2033	november 2018	2019-2022 in begroting 2019
etc.	etc.	etc.	etc.

In de periode na 2017 voorzien we vooral forse investeringen in of rond 2018, 2019, 2025, 2027 en 2030 (zie bovenstaande tabel en bijlage 1). De vervangingsinvesteringen van onderdelen van de strategische projecten maken hier een groot deel van uit. De grootste investeringen zijn:

TABEL: GROTE INVESTERINGEN LANGE TERMIJN

Grote investeringen (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2025	2027	2030
Tractie afval (o.a. huisvuilauto's)	1.100	-	-	-	-
Inrichtingskosten Huis voor Cultuur en Bestuur	-	1.500	-	-	-
Installaties Het Ravijn - zwem sport zorg -	-	-	4.800	-	-
Inrichtingskosten Het Ravijn - zwem sport zorg -	-	-	-	-	1.200
Vervanging afvalbrengpunt	-	-	-	1.500	-
Herinrichting openbaar erf / Grotestraat	-	-	-	-	1.000
Kunstwerken (bruggen / tunnels)	-	-	-	-	3.900
Totaal grote vervangingsinvesteringen	1.100	1.500	4.800	1.500	6.100

Naast bovenstaande grote investeringen op lange termijn voorzien we extra investeringen in (onderhoud aan) gemeentelijke gebouwen in 2023 en 2025. Dit is op dit moment PM geraamd en nog niet in bovenstaande cijfers meegenomen.

Samenvattend

Het nu voorziene investeringsvolume komt in de periode 2015-2030 uit op gemiddeld circa € 6,4 miljoen per jaar, terwijl de raad heeft vastgesteld dat het gemiddelde investeringsvolume maximaal € 5,0 miljoen mag bedragen. Bovendien zal het werkelijke investeringsniveau normaal gesproken hoger liggen, omdat in deze cijfers geen rekening is gehouden met indexering van investeringsbedragen en overig nieuw beleid vanaf 2018. Op lange termijn vinden vooral forse investeringen plaats in 2018, 2019, 2025, 2027 en 2030. We hebben nog een flinke slag te maken om op een gemiddeld investeringsniveau van € 5,0 miljoen per jaar te komen en te blijven. Dit nemen we mee bij de jaarlijkse integrale afweging. In 2015 evalueren we het beleid uit 2011 en passen dit zo nodig aan naar de situatie van 2015.

Effecten:

Inzicht in de op dit moment verwachte investeringsvolumes in de periode 2015-2030. Dit inzicht kan als basis dienen voor aanvullend beleid om de beoogde effecten uit het raadsbesluit van 8 november 2011 te behalen.

Planning:

- Behandeling nota in B&W op 25 maart 2014
- Behandeling nota in commissie ABZ/M (ter kennisname) op 15 mei 2014

Financiële consequenties:

Deze nota heeft geen financiële consequenties. Echter, deze nota geeft inzicht in het investeringsvolume op basis van het huidige beleid. Daaruit blijkt een gemiddeld investeringsniveau dat structureel boven de afgesproken norm ligt. Door de overschrijding halen we niet het beoogde effect uit het raadsbesluit van 8 november 2011. Dat besluit moet er immers toe leiden dat de financieringspositie van de gemeente verbetert en de langlopende schulden in 20 jaar tijd teruglopen tot minder dan € 85 miljoen. Met het hiervoor geschetste investeringsvolume en de daarbij gemaakte kanttelingen, verbetert de financieringspositie van de gemeente minder snel dan beoogd en dat heeft wel financiële consequenties. Door scherpe prioriteiten te stellen, tijdig te beginnen met sparen en (aanvullende) subsidies proberen te verwerven, willen we het investeringsniveau beperken. Bij de jaarlijkse integrale afweging nemen we de norm van € 5,0 miljoen mee als kader voor het jaarlijkse investeringsniveau, waarbij we in 2015 het financieel beleid evalueren en mogelijk herzien voor wat betreft financieringspositie en bijbehorend maximum gemiddeld investeringsniveau. We leggen dat ook de relatie tussen geldstromen (cash flow) en financieringspositie. Verder kijken we niet alleen naar de investeringen, maar ook naar de grondexploitaties en de gevolgen van de decentralisaties.

Personele consequenties:

N.v.t.

Juridische consequenties:

N.v.t.

Informatisering / Automatisering:

N.v.t.

Burger- en overheidsparticipatie:

N.v.t.

Communicatie:

N.v.t.

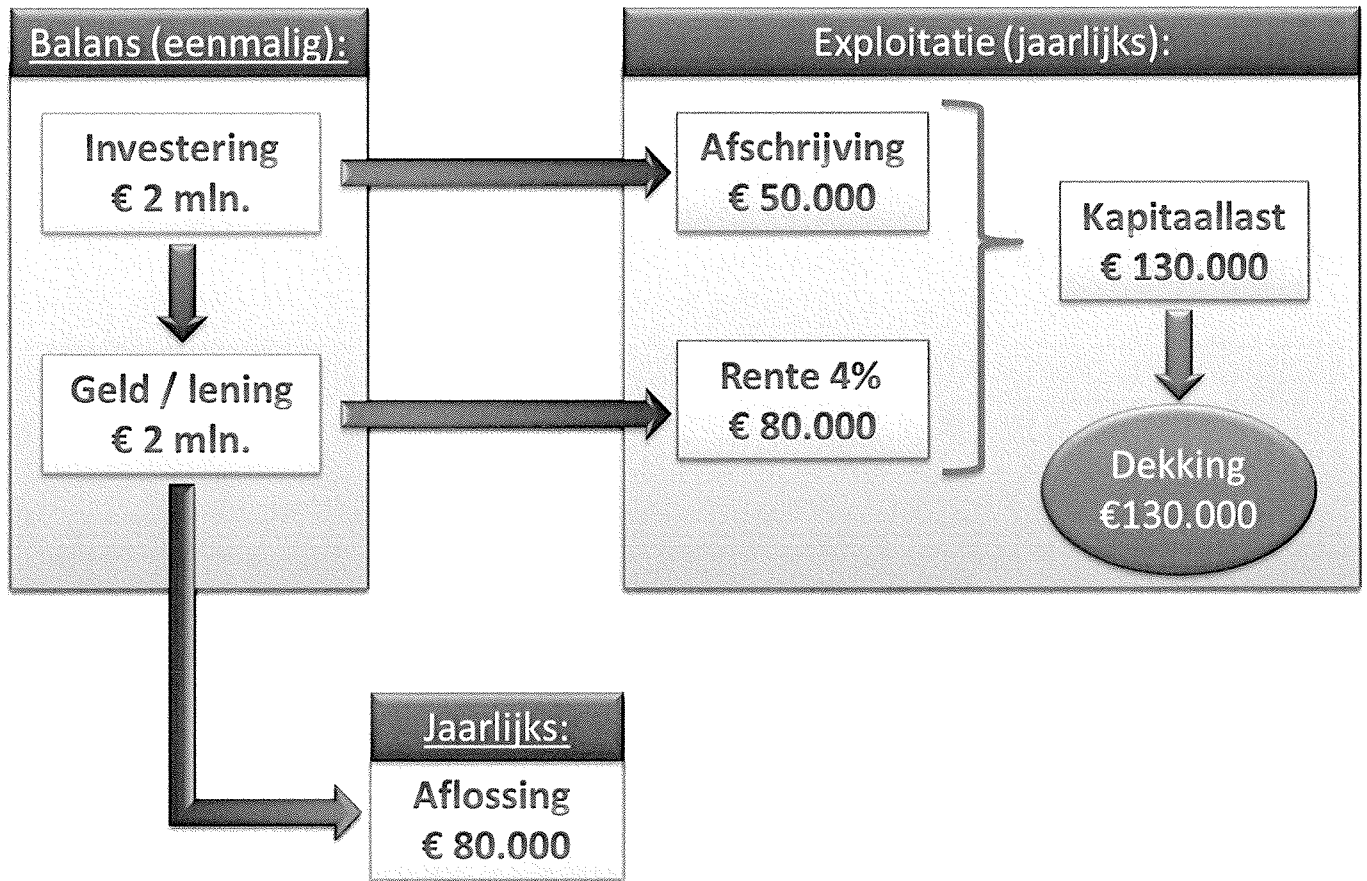
Overige consequenties:

N.v.t.

BIJLAGE 1: TOTAALOVERZICHT MEERJAREN INVESTERINGSPLAN 2015-2030

Investerings	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vervangingsinvesteringen																
1. Vaste budgetten																
Calamiteitenbudget accommodaties	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65
VGRP	2.197	2.881	3.813	1.992	1.992	2.299	2.129	2.129	2.129	2.129	2.299	2.129	2.129	2.129	2.129	2.299
Tractie	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230	230
Integraal Onderwijsinvestingsplan	424	631	464	147	18	975	153	-	8	18	674	685	268	62	242	1.005
Inventaris Binnensport	40	40	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Automatisering / informatieplan	175	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305	305
Wegen	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Uren investeringen	900	900	900	800	700	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600
Subtotaal	4.231	5.252	6.007	3.769	3.540	4.104	3.712	3.559	3.567	3.577	4.403	4.244	3.827	3.621	3.801	4.734
2. Overige vervangingsinvesteringen																
Tractie, afval etc.	-	-	-	1.090	-	-	-	-	-	-	-	-	1.458	-	-	-
Gebouwen	-	-	-	-	-	767	-	165	-	28	29	-	-	-	-	-
Overige	181	-	-	1.179	2.104	30	1.038	312	61	311	6.329	300	844	1.741	30	2.327
Subtotaal	181	-	-	2.269	2.104	797	1.038	477	61	339	6.358	300	2.302	1.741	30	2.327
Totaal vervangingsinvesteringen	4.412	5.252	6.007	6.038	5.644	4.901	4.750	4.036	3.628	3.916	10.761	4.544	6.129	5.362	3.831	7.061
3. Totaal Nieuw / bestaand beleid																
Onderwijs	2.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sport	29	115	155	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
De Blokken	662	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investeringen ten laste van tarieven	15	117	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kunstwerken (bruggen/tunnels)	-	-	-	-	-	-	-	-	170	591	209	-	-	-	-	3.852
Fietspaden	-	-	-	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Opwaarderen Rijksweg 35 (2x2)	-	750	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige	115	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Nieuw / bestaand beleid	2.821	1.002	245	700	700	700	700	700	870	1.291	909	700	700	700	700	4.552
4. Strategische projecten																
Noordzuidverbinding	4.752	2.235	-	254	62	1.883	1.427	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige strategische projecten	85	-	53	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Strategische projecten	4.837	2.235	53	307	62	1.883	1.427	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	12.070	8.489	6.305	7.045	6.406	7.484	6.877	4.736	4.498	5.207	11.670	5.244	6.829	6.062	4.531	11.613
Vergelijking met max. investering																
Totaal vervangingsinvesteringen (1+2)	4.412	5.252	6.007	6.038	5.644	4.901	4.750	4.036	3.628	3.916	10.761	4.544	6.129	5.362	3.831	7.061
Totaal Nieuw / bestaand beleid (3)	2.821	1.002	245	700	700	700	700	700	870	1.291	909	700	700	700	700	4.552
Af: Elimschool (onderwijs)	(2.000)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto investering zonder projecten	5.233	6.254	6.252	6.738	6.344	5.601	5.450	4.736	4.498	5.207	11.670	5.244	6.829	6.062	4.531	11.613
Maximum investeringsbedrag	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Over (+) / onderschrijding (-)	233	1.254	1.252	1.738	1.344	601	450	264	502	207	6.670	244	1.829	1.062	469	6.613
In procenten t.o.v. € 5,0 miljoen	105%	125%	125%	135%	127%	112%	109%	92%	90%	104%	233%	105%	157%	121%	91%	232%

BIJLAGE 2: VOORBEELD INVESTERING MET RELATIE TUSSEN BALANS EN KAPITAALLASTEN IN DE EXPLOITATIE

- Beïnvloedt Financieringspositie
- Beïnvloedt Begroting